

"Pinochet tard o d'hora haurà de ser encausat"

Per primer cop, Hortensia Bussi, vídua del president Salvador Allende, acusa la Democràcia Cristiana de Xile d'estar implicada en el cop d'estat del general Augusto Pinochet l'any 1973, juntament amb els Estats Units.

Hortensia Bussi, *Doña Tencha* —com li diuen aquells que l'estimen—, vídua del president Salvador Allende, de 84 anys, reflexiona sobre el procés de transició democràtica a Xile i mostra la seva indignació en veure com, vint-i-cinc anys després d'aquell 11 de setembre de 1973, no s'ha fet justícia per reparar les atrocitats de la dictadura militar.

—*Han passat ja vint-i-cinc anys del cop d'estat. Creu que les ferides han cicatritzat a Xile, amb la recuperació de la democràcia?*

—Encara ens falta molt camí per recórrer. Les lleis de la Constitució del 1980 condicionen molt negativament el procés de recuperació de la democràcia. S'han fet moltes coses, però on s'ha vist que en un sistema democràtic hi hagi senadors no elegits per sufragi, designats per un dictador militar? No podem permetre que la justícia a Xile sigui tan corrupta. No es pot tolerar que Pinochet es rigui de tots nosaltres amb aquesta impunitat.

—*Sembla difícil una reconciliació quan qui va cometre tantes barbaritats no ha donat cap pas, ni ha fet cap gest de penediment.*

—Tard o d'hora, Pinochet haurà de ser encausat. Voldria que fos aviat i pels tribunals de Xile. Necessitem creure en la justícia després de tants i tants anys de repressió brutal contra el poble. Pinochet es continua sentint un vencedor. Ni ell ni els responsables de les forces armades han rectificat o demanat perdó pels crims contra milers de persones. No hi ha reconciliació perquè no es fa justícia. No coneixem la veritat, tota la veritat. No hi ha voluntat per sancionar els culpables. La gent té molt presents les paraules de Pinochet quan insulta la memòria dels desapareguts i assassinats. És

intolerable que al damunt expressi menyspreu per les seves víctimes.

—*Quan veu Pinochet vestit de civil, com a senador vitalici, sense que ningú l'hagi elegit, què sent?*

—Impotència, ràbia, indignació. El senat ha estat una institució en què han estat presents els grans prohoms de Xile. És un insult per a tots els demòcrates que un criminal que ha violat els drets humans més elementals de l'ésser humà ocupi un escó al senat. Aquesta és una de les imperfeccions de la nostra democràcia. Estem molt limitats per unes normes fetes per la dictadura. Pinochet és el principal responsable de la traïció de les forces armades contra el seu poble. Cal que pagui el deute pendent pels crims a l'interior i a l'exterior del país. Cal que es faci justícia pels assassinats de Carlos Prats, d'Orlando Letelier... Pels milers de xilens que ell va ordenar matar des de la DINA. És una burla que sigui senador vitalici. Em fa fàstic.

—*A Espanya s'ha endegat un procés judicial contra Pinochet. El govern d'Eduardo Frei és contrari a aquesta investigació empenya pel jutge de l'Audiència Nacional Manuel García Castellón.*

—Aplaudeixo les causes obertes a l'Argentina (per l'atemptat que va costar la vida al general Carlos Prats i la seva esposa, el 30 de setembre de 1974, a Buenos Aires) i a Espanya. La meua filla Isabel va viatjar a Madrid per col·laborar i aportar el seu testimoni. No estic d'acord amb el govern del meu país en aquesta qüestió. Sembla que tinguin por de les possibles represàlies que pugui prendre Pinochet. No puc coincidir amb ells. No podem perdonar a qui no demana perdó i és impossible oblidar tot el que ha fet. Fins i tot el Ministeri de Justícia dels Estats Units facilita la inves-

"S'oblida amb facilitat que els EUA i alguns dirigents de la Democràcia Cristiana van fer costat a Pinochet en el cop d'estat. Algunes actituds dels mateixos que donaren suport als militars provoquen ara una gran frustració."

ARXIU / EFE

Hortensia Bussi, vídua de Salvador Allende, té 84 anys. A part de les crítiques a Pinochet i a alguns dirigents de la Democràcia Cristiana, Bussi es mostra molt esperançada en una futura victòria del socialista Ricardo Lagos en les eleccions presidencials de 1999.

tigació espanyola. Les forces armades haurien de dir on són els desapareguts, on són els cementiris clandestins. El seu silenci és una nova tortura per als familiars de les víctimes. No hi pot haver amnistia com defensen sectors democratacristians. Lamentablement, no podem passar pàgina. Aquesta és l'assignatura pendent que hipoteca el futur de Xile.

—*Què en queda, vint-i-cinc anys després, d'aquella experiència única que va endegar Salvador Allende i del seu ideari?*

—Enguany se'n parlarà més que mai de les idees de Salvador Allende. Miri, ara s'editen molts llibres analitzant, aprofundint en el pensament d'un home que va fer possible una experiència única de via democràtica al socialisme, molt allunyada i diferenciada de la que practicaven a la Unió Soviètica i als seus països satèl·lits. El que passa és que la gent té molt mala memòria quan vol i oblida que des del primer moment del govern de la Unidad Popular es

va produir una conspiració per provocar el fracàs del socialisme democràtic a Xile. No podien permetre que s'exportés la taca d'oli a d'altres indrets d'Amèrica Llatina. S'oblida amb certa facilitat que els Estats Units i alguns dirigents de la Democràcia Cristiana van alimentar, van estar al costat d'Augusto Pinochet en el cop d'estat de l'any 1973. Algunes actituds dels mateixos que van donar suport als militars provoquen ara una gran frustració. Sectors socials del nostre poble comencen a pensar coses molt preocupants. Per exemple, quan diuen que tots els polítics són iguals. No podem caure en aquest parany, perquè no és veritat. Tot i que encara falta més d'un any, desitjo, tinc esperança que Ricardo Lagos arribi a la presidència. Seria molt important que un altre socialista que ha lluitat molt pels ideals de la justícia, tornés al Palau de la Moneda.

Antoni Traveria